

פרשת שופטים

השופר

אחד ממנהגי חודש אלול הוא לתקוע בשופר כל החודש בכל בוקר לאחר תפילת שחרית, שכן קול השופר מזכיר לעם להתעורר בתשובה, לקראת הימים הגדולים הקרבים ובאים - ראש השנה ויום הכפורים.

השופר הוא סמל החירות והדרור כנאמר בפרשת היובל שבספר ויקרא: "תעבירו שופר בכל ארצכם וקראתם דרור בארץ לכל יושביה". השופר בא לעורר נרדמים ולהפיל חרדה על שומעיו, כנאמר בעמוס: "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו"? השופר שימש לאות הכרזת מלחמה ולקול תרועתו ניהל גדעון את מחנהו להלחם במדין ועמלק, בקריאת "חרב לה' ולגדעון", והוא בא להכריז גם על הפסקת המלחמה כמסופר בספר שמואל ב' על יואב שתקע בשופר "ויעמדו כל העם ולא ירדפו עוד אחרי ישראל ולא יספו עוד להלחם".

קולות שונים לשופר, ולכל קול וקול הוראה מיוחדת. חז"ל אומרים "לא נברא השופר אלא לטובה לישראל" (תנא דבי אליהו זוטא), ואכן, שתי מתנות ניתנו לישראל - תורה וארץ ושתייהן כאחת טובות הן. על הארץ נאמר "טובה הארץ מאד מאד", ועל התורה נאמר "אין טוב אלא תורה", ושתייהן ניתנו לישראל, ומטובתו של השופר עלינו ללמוד.

עם יצא ממצרים בדרכו לארץ אשר נשבע ה' לאבותיהם לתת להם. הארץ מיושבת על ידי "גוים רבים ועצומים" ולא בנקל אפשר לכבוש אותה. שבע שנים נלחמו ישראל ביושבי הארץ עד אשר נכבשה לפניהם. בכל המלחמות הקשות היה ארון ברית ה' נוסע לפני העם, לאורו נסעו ולאורו התנחלו בארצם - שתי המתנות הללו - תורה וארץ כרוכות יחד ואי אפשר להאחת בלי השניה ולפיכך קדמה נתינת התורה לנתינת הארץ בכדי שיכנסו לארצם ותורתם בידם. "בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים", נגלה עליהם אלקי אבותיהם בענן כבודו ובקול שופר עליהם הופיע, "ויהי קול השופר הולך וחזק מאד, משה ידבר והאלוקים יענו בקול", וזה, בשופר ניתנה תורה לישראל.

לאחר מעמד הר סיני קפץ על העם רוגז המרגלים שהוציאו דיבת הארץ רעה לפניהם - "וימאסו בארץ חמדה וירגנו באהליהם". מוכנים היו המתלוננים לשוב מצרימה עם התורה שקבלו מסיני, אך כשם שהארץ ניתנה להם על מנת שיקבלו את התורה, כן ניתנה להם התורה רק על מנת שיכנסו לארץ. על בני הדור ההוא נגזר למות במדבר ובניהם אחריהם נכנסו לארץ אחרי נדודים של ארבעים שנה, ותורתם בידם.

כשעבר הדור החדש את הירדן, עמדה לפניהם העיר הבצורה יריחו "סוגרת ומסוגרת", עוברי הירדן היו נכונים להסתער על העיר ולהוריד את חומותיה, אבל אז באה הקריאה להקיף את העיר שבעה ימים "ושבעת כהנים ישאו שבעת שופרות היובלים לפני הארון והכהנים יתקעו בשופרות", ולקול תרועת השופרות "נפלה חומת העיר ועלו העם איש נגדו וילכדו את העיר". כיבוש יריחו באורח פלא שכזה ללמד את בני ישראל בא על כבוש הארץ כולה, למען ידעו כי רק על מנת שישמרו את התורה שניתנה להם בקול שופר הם נכנסים לארץ בתרועת השופרות, והשופר של יריחו בא להזכירם את השופר של סיני.

אלה הם שני השופרות שנבראו לטובה לישראל - שופר התורה ושופר הארץ, ומטובתו זו של השופר עלינו, כאמור, ללמוד הרבה לימינו אלה.

מנהג ישראל לומר לפני תקיעת שופר בראש השנה שבע פעמים את המזמור בתהילים: "כל העמים תקעו כף". המספר שבע קדוש לנו במיוחד כנאמר: "כל השביעיין חביבים לעולם" ובכל תפילותינו לא מצינו דבר שנאמר שבע פעמים פרט למזמור זה שנאמר לפני התקיעות והכתוב: "ה' הוא אלוקים" הנאמר שבע פעמים לאחר תפילת נעילה, ולא בכדי הנהיגו זאת.

פרשת שופטים

והנה, ידועים דברי הרמב"ם שמטרת התקיעות הן לעורר ישנים משנתם ולהקיץ נרדמים מתרדמתם, והשאלה המתבקשת היא האם נמצא כל העולם במצב של שינה, הרי לו ישנו באמת כל רשעי ארץ את שנתם, לא היה מקום לדמעת העשוקים ולאנקת העניים שאנו שומעים ורואים כל צעד, ואם רואים אנו "את כל העשוקים הנמצאים תחת השמש", כדברי שלמה המלך בקהלת, סימן שאין העולם ישן כלל ואין להם צורך בשופר להקיצם משנתם?!

אלא, הנרדמים הם כוחות הנפש המוליכים את האדם בדרכי חיים ותפקידו של השופר הוא להקיץ את כוחות הנפש הנרדמים, בכדי שיכבשו את החיים שבקרבתם, ולפיכך השופר הוא סמל השלום המודיע בזמן מלחמה לאנשי הצבא כי חדלה המלחמה, ואז ישליכו בשמחה את כלי נשקם מעליהם. ומהטעם הזה, לבל יפול כחינו בקרבנו בראותינו את כל הנעשה בעולם, נוהגים לומר את המזמור שבע פעמים לפני התקיעות כהקפת "שבעה כהנים בשבעה שופרות ביום השביעי שבע פעמים", "ותיפול החומה תחתיה", וביום זה יום הרת עולם בו אנו מפרסמים מלכותו בעולם ומבטלים כוחות הטומאה כמובא בספרים, אומרים אנו בהתרגשות ופוקחים עינים ומתפללים "ידבר עמים תחתינו", "יבחר לנו את נחלתנו", וזו היא תעודת השופר להקיץ מתרדמת היאוש, ולפיכך מצות השופר היא בתקיעה תרועה תקיעה, להעיר לנו אוזן שאם אמנם אחרי התקיעה הראשונה שנשמעה בסיני בא העולם למצב של תרועה - חרדה ושברים, אבל עתידה עוד להשמע התקיעה האחרונה - הגדולה שעליה נאמר: "וה' אלקים בשופר יתקע", הוא יתברך בעצמו יהיה התוקע, ואז "כל יושבי תבל ושוכני הרים כנשוא נס יראו וכתקוע שופר ישמעו".!

מקור: הרב יוסף זילברפרב שליט"א